

SOCIALE & FINANCIËLE WEGWIJZER VOOR **PATIËNTEN** MET **REUMATOÏDE ARTRITIS***

* of met andere inflammatoire reumatologische aandoeningen

Inhoudstafel

<i>Wat is reumatoïde artritis en hoe kan dit behandeld worden ?.....</i>	<i>3</i>
<i>Waarom een wegwijzer en voor wie is deze bestemd ?.....</i>	<i>5</i>
<i>Erkenning en evaluatie van een handicap</i>	<i>8</i>
I : PROFESSIONELE REÏNTEGRATIE	12
II : INKOMENSVERVANGENDE MAATREGELEN	14
III : FINANCIËEL ONDERSTEUNENDE MAATREGELEN.....	16
IV : ZIEKTEKOSTENVERLAGENDE MAATREGELEN	17
V : FISCALE VOORDELEN.....	19
VI : HUISVESTING	21
VII : MOBILITEIT	26
VIII : COMMUNICATIE, VRIJE TIJD EN SOCIALE ACTIVITEITEN.....	32
<i>Nuttige adressen.....</i>	<i>36</i>
<i>Tips bij het zoeken op internet.....</i>	<i>39</i>

Wat is reumatoïde artritis en hoe kan dit behandeld worden?

Reumatoïde artritis (RA) is de meest frequent voorkomende ziekte binnen de groep van de chronische, reumatische aandoeningen. Het is een autoimmune, destructieve, inflammatoire ziekte met zowel articulaire als systemische effecten zoals koorts en vermoeidheid. Karakteristiek zijn de ontstekingen van de kleine gewrichten van handen en voeten met klachten als pijn, roodheid en zwelling, maar grotere gewrichten worden evengoed aangetast. Typisch zijn de symmetrische aantasting van de gewrichten, nachtelijke pijn en ochtendstijfheid. Dit vertaalt zich voornamelijk door bewegingsbeperkingen en functieverlies, maar de ermee gepaard gaande vermoeidheid is vaak even belangrijk voor de patiënt.

3

RA verloopt met ups en downs, er zijn periodes waarin de ziekte zeer actief en destructief is en er zijn periodes van rust. Voor elke patiënt is het ziekteverloop anders. Dit alles maakt dat het soms lang duurt voordat de juiste diagnose wordt gesteld en dan is er vaak al onherstelbare schade aangericht. Indien de ontsteking niet snel onder controle kan gebracht worden, leidt dit immers tot destructie van het gewricht met misvormingen en functieverlies tot gevolg. Maar naast de fysieke impact, kunnen de gevolgen op zowel psychologisch als op sociaal vlak zeer ingrijpend zijn.¹⁻³

Het is dus belangrijk om de diagnose in een vroeg stadium te stellen en zo snel mogelijk een aangepaste behandeling op te starten om de kans op blijvende gewrichtsbeschadigingen te beperken. Vooral dankzij de krachtige basistherapieën en nieuwe biologische geneesmiddelen is men thans in staat om de evolutie van RA in belangrijke mate af te remmen.⁴

De volgende behandelingen worden bij RA aangewend:²⁻⁵

- **Ontstekingsremmers** (NSAIDs – Non-steroidal anti-inflammatory drugs): Werken snel maar kort. Ze kunnen de pijn en stijfheid van de gewrichten deels verminderen maar hebben geen effect op de evolutie van de ziekte.
- **Cortisone** (of corticosteroïden) is de sterkste ontstekingsremmer en zou ook de ziekte vertragen. Deze geneesmiddelen hebben echter een hoog risico op ongewenste effecten, vooral bij hoge dosissen en langdurig gebruik.
- De basisbehandeling van reumatoïde artritis bestaat uit methotrexaat, een zogenaamde DMARD (Disease Modifying Anti-Rheumatic Drug). Methotrexaat verbetert de aandoening, maar is niet altijd in staat om het proces te stoppen. Soms worden dan andere DMARDs toegevoegd.
- Als de patiënt hiermee niet is geholpen, kan men een **“biologische DMARD”** of kortweg **“biological”** toevoegen. Biologicals betekenen een grote vooruitgang in de behandeling van RA:
 - **Anti-TNF:** Tumor Necrosis Factor (TNF) is een eiwit dat massaal wordt afgescheiden door bepaalde cellen die een rol spelen bij het ontstaan van de ontsteking. Het remmen van TNF beïnvloedt RA gunstig.
 - **Anti-IL6:** Anti-IL-6 blokkeert de werking van interleukine-6 (IL-6). Dit cytokine is zeer overvloedig aanwezig bij ontsteking en speelt een sleutelrol in het proces van chronische inflammatie en autoimmuniteit. Anti-IL-6 werkt snel en levert een goede kans op remissie bij verschillende patiëntentypes.
 - **B-cell therapie :** Bij RA spelen B-lymfocyten (een soort witte bloedcellen) een belangrijke rol in het in stand houden van het auto-immuunproces, hetgeen leidt tot chronische ontstekingen en gewrichtsschade. Door selectief deze cellen aan te pakken, onderbreekt een dergelijke therapie dit proces.
 - **T-cell therapie :** Een dergelijke therapie verhindert de activering van T-lymfocyten (een soort witte bloedcellen). Hierdoor vermindert de productie van bepaalde cytokines die verantwoordelijk zijn voor ontsteking in RA.

Waarom een wegwijzer en voor wie is deze bestemd?

De laatste jaren is er een mentaliteitswijziging gaande, waarbij de nadruk ligt op het aanwenden van de restcapaciteiten van de patiënt in plaats van op stoornissen, beperkingen en handicap. Dit gaat samen met het belang van maatschappelijke participatie op familiaal, sociaal en professioneel vlak. Terug ingeschakeld worden in het arbeidscircuit bijvoorbeeld, kan ondanks functioneringsbeperkingen bevorderd worden door omscholing, aanpassing van de werkomstandigheden of mobiliteit. Dit proces van 'professionele reïntegratie' is absoluut te verkiezen boven een scenario van jobverlies en een louter inkomensvervangende tegemoetkoming.

5

Naast de klassieke inkomensvervangende tegemoetkomingen bestaan er nu ook een hele reeks financiële inkomensverhogende, kostenverlagende en sociale tegemoetkomingen voor reumapatiënten met een onherstelbare schade aan de gezondheid en dit zowel op strikt materieel vlak als op het gebied van de bevordering van mobiliteit, communicatie en sociale contacten.

Deze brochure is bedoeld als een "eerste hulp" om de RA-patiënt wegwijs te maken in de waaier van hulpmogelijkheden die in België bestaan. Uit een recent uitgevoerde enquête bij 1.270 RA-patiënten bleek immers dat zij onvoldoende kennis hebben over de financiële, praktische, sociale en paramedische hulp waarop ze een beroep kunnen doen. Voldoende en toegankelijke informatie zal zeker bijdragen tot een actieve participatie van de RA-patiënt in onze maatschappij.⁶

Voor wie?

- De wegwijzer werd specifiek geschreven voor patiënten met reumatoïde artritis die ouder zijn dan 21 jaar en in Vlaanderen wonen evenals voor de Nederlandstalige Brusselaars
- De wegwijzer kan evenwel ook nuttig zijn voor reumapatiënten in het algemeen

Hoe moet deze gids gebruikt worden?

- De financiële hulp is opgesplitst in 8 rubrieken (bladzijden aangeduid met de groene rand)
 - Professionele reïntegratie
 - Inkomensvervangende maatregelen
 - Financieel ondersteunende maatregelen
 - Ziektekostenverlagende maatregelen
 - Fiscale voordelen
 - Huisvesting
 - Mobiliteit
 - Communicatie, vrije tijd en sociale activiteiten
- De eerste kolom geeft een korte omschrijving van de tegemoetkoming

- In de tweede kolom staan de voorwaarden, die zowel cumulatief als niet-cumulatief kunnen zijn, waaraan de aanvrager moet voldoen. Enkel de voorwaarden die relevant zijn voor de RA-patiënt werden vernoemd en indien ze voldoende specifiek zijn, worden ze beschreven. Om een volledig overzicht te krijgen van de voorwaarden, dient u zich te wenden tot de betrokken instanties of hun website te consulteren.

Leeftijd

Graad handicap of zelfredzaamheid

Familiale situatie

Inkomen

Plaats waar men gedomicilieerd is

- De derde kolom bevat de gegevens van de betrokken instanties. Indien één instantie meerdere keren voorkomt, wordt voor het volledige adres verwezen naar de bladzijde "Nuttige Adressen" achterin de wegwijzer (bladzijde met groene rand).

Erkenning en evaluatie van een handicap

Wanneer men erkend wenst te worden als persoon met een handicap (meer dan 66%) door de overheidsdienst "Directie-generaal (DG) Personen met een handicap", dient men eerst een dossier in te dienen. Vervolgens wordt men uitgenodigd voor een medisch onderzoek bij een arts van de DG Personen met een handicap of een door hen aangeduide arts, die tezamen met u het dossier zal overlopen.

Hoe wordt de handicap geëvalueerd?

De behandelende arts dient 2 dossiers in te vullen:

■ Eerste dossier : Evaluatie van de zelfredzaamheid

Uw behandelende arts moet een vragenlijst invullen. Het is heel belangrijk dat de vragen zo volledig en zo juist mogelijk ingevuld worden. U dient goed over elke vraag na te denken (zie hieronder). Tracht de hele dag, van opstaan tot slapengaan, nauwgezet weer te geven.

Voor de berekening van de graad van zelfredzaamheid wordt rekening gehouden met de volgende functies:

- De mogelijkheid om zich te verplaatsen
- De mogelijkheid om zijn voeding te nuttigen of te bereiden
- De mogelijkheid om voor zijn persoonlijke hygiëne in te staan en zich te kleden
- De mogelijkheid om de woning te onderhouden en huishoudelijk werk te verrichten
- De mogelijkheid om te leven zonder toezicht, bewust te zijn van gevaar en het gevaar te kunnen vermijden
- De mogelijkheid tot communicatie en sociaal contact

De arts zal voor elke functie onderzoeken welke moeilijkheden de onderzochte persoon hiervoor ondervindt. Vervolgens worden er punten toegekend :

- 0 punten : geen moeilijkheden, geen bijzondere inspanning noch bijzondere hulpmiddelen nodig
- 1 punt : beperkte moeilijkheden, beperkte bijkomende inspanning of beperkt beroep op bijzondere hulpmiddelen
- 2 punten : grote moeilijkheden, grote bijkomende inspanning of uitgebreid beroep op bijzondere hulpmiddelen
- 3 punten : onmogelijk zonder hulp van derden, zonder opvang in een aangepaste voorziening of zonder volledig aangepaste omgeving

Het maximum aantal punten is : 6 functies x 3 punten = 18 punten

U dient er rekening mee te houden dat de controlearts van de Sociale Zekerheid slechts een beperkte tijd aan uw onderzoek kan besteden en dat uw dossier er maar "één uit de vele" is. Dus hoe beter de oorspronkelijke vragenlijst werd ingevuld, hoe correcter hij uw situatie kan beoordelen. Na dit onderzoek wordt uw situatie besproken met collega-experts en wordt er een beslissing genomen.

■ Tweede dossier : De medische vragenlijst

Uw huisarts of specialist dient een medische vragenlijst over uw gezondheidstoestand in te vullen. Het is belangrijk om aan deze vragenlijst een kopie van de resultaten van alle onderzoeken die werden gedaan in het kader van uw aandoening (röntgenfoto's, scans, bloedafnames, medische attesten ...) toe te voegen. Dit zal uw dossier vervolledigen en ondersteunen.

Indien u zich niet in staat voelt om uw situatie klaar en duidelijk uit te leggen (bv. verlegenheid, onvoldoende kennis over uw medische toestand ...), is het aangeraden u te laten bijstaan door uw huisarts of specialist op de dag van uw medisch onderzoek. U hebt hier recht op en het kan nuttig zijn doordat uw arts en de controlearts dezelfde taal spreken.

Uw dossier moet ingediend worden bij de administratie van de gemeente waar u gedomicilieerd bent, zij sturen het vervolgens naar de Federale Overheidsdienst – DG Personen met een handicap.

Belangrijk: ook personen die werken, kunnen een erkenning als persoon met handicap of functioneringsbeperking aanvragen.

U kunt eveneens beroep doen op sociale assistenten die gespecialiseerd zijn in problemen rond erkenning van en tegemoetkomingen aan personen met een handicap. In Vlaanderen vindt u hen bij de provinciale Coördinatiepunten Handicap en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij Brussels Aanmeldingspunt voor Personen met een Handicap (BrAP). Zij informeren over prestaties waar men recht op heeft (inkomensvervangende- en integratietegemoetkomingen, en tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden) en de daaruit voortvloeiende rechten: nuttige procedures en maatregelen, vordering en opvolging van dossiers, mogelijke tegemoetkomingen, aankarten van opportuniteiten die ontstaan bij veranderingen op medisch, sociaal en financieel vlak, enz. Meer gedetailleerde informatie kunt u eveneens bekomen bij uw ziekenfonds.

Ons objectief bij het maken van deze gids was om nuttige informatie te verstrekken aan RA-patiënten. Ondanks dat de gids met veel zorg werd samengesteld, mag u niet vergeten dat het slechts om een momentopname gaat in een snel veranderende omgeving. Op het moment dat u deze gids leest kan bepaalde informatie reeds achterhaald of niet meer volledig zijn, bovendien is de situatie van elke individuele patiënt verschillend. Gebruik hem dus voor wat hij is: een wegwijzer. Voor de volledige uitstippeling van uw eigen weg, kunnen de betrokken instanties u verder helpen.

Wij hopen uiteraard dat deze wegwijzer u van nut zal zijn, maar nog meer wensen wij dat u deze gids nooit dient te gebruiken. Immers hoe eerder de diagnose van reumatoïde artritis wordt gesteld en een aangepaste behandeling wordt opgestart, hoe beperkter het risico op schade aan de gewrichten is.

Blijf actief met reumatoïde artritis !

Referenties

1. Scheinecker C, Smolen JS and Weyand CM. Essentials of the pathogenesis of rheumatoid arthritis. CMG 2008.
2. Smolen J and Aletaha D. The burden of rheumatoid arthritis and access to treatment: a medical overview. Eur J Health Econ 2008;8(Suppl 2):S39-S47.
3. O'Dell JR. Therapeutic strategies for rheumatoid arthritis. N Engl J Med 2004;350:2591-2602
4. Villeneuve E and Emery P. Rheumatoid arthritis: what has changed? Skeletal Radiol 2009;38:109-112.
5. Behandeling van reumatoïde artritis: stand van zaken. Folia Pharmacotherapeutica Maart 2005.
6. Medistrat Marketing Research, November 2008.

I : PROFESSIONELE REÏNTEGRATIE

Dienst of voordeel	Criteria en/of voorwaarden	Zich wenden tot:
Tegemoetkoming onderwijs – vrijstelling inschrijvingsgeld volwassenonderwijs, aangepast materiaal		<ul style="list-style-type: none">- Vrijstelling inschrijvingsgeld: Sociale Dienst van de onderwijsinstelling- Hulpmiddelen: Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap & ziekenfondsen
Tegemoetkoming in de verplaatsingskosten van en naar het werk of opleiding en kosten van arbeidsgereedschap en werkkledij	 < 65 jaar 	<ul style="list-style-type: none">- Vlaamse Dienst voor Arbeidsbegeleiding (VDAB)
Opleiding – schoolopleiding, opleiding in een VDAB-centrum, individuele beroepsopleiding in een onderneming	 ≥ 21 jaar 	<ul style="list-style-type: none">- Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB)

<p>Loonkostensubsidie – tegemoetkoming aan de werkgever ter compensatie van het rendementsverlies van de werknemer</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) - Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB)
<p>Tenlasteneming van de kosten voor de aanpassing van de arbeidspost</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) - Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB)
<p>Progressieve werkhervatting tijdens arbeidsongeschiktheid – met behoud van statuut arbeidsongeschiktheid</p> <p>Opgepast: voor <i>bezoldigde</i> <u>en</u> <i>onbezoldigde</i> activiteiten</p>	 arbeidsongeschikt	<ul style="list-style-type: none"> - Ziekenfondsen

II : INKOMENSVERVANGENDE MAATREGELEN

Indien een **werknemer** arbeidsongeschikt wordt, dient hij onmiddellijk zijn werkgever en mutualiteit te verwittigen om ervoor te zorgen dat zijn inkomen gegarandeerd blijft. De eerste fase van arbeidsongeschiktheid komt ten laste van de werkgever, vervolgens betaalt de ziekteverzekering een vervangingsuitkering uit aan de rechthebbenden.

Indien een **zelfstandige** arbeidsongeschikt wordt, kan hij terecht bij de ziekteverzekering voor een vervangingsuitkering vanaf de 2de maand van zijn arbeidsongeschiktheid.

Daarbovenop hebben patiënten die individueel of collectief privé verzekerd zijn, in bepaalde gevallen recht op een bijkomende vergoeding.

Deze rubriek geeft u meer informatie over vervangingsinkomens die niet hierboven vermeld staan.

Dienst of voordeel	Criteria en/of voorwaarden	Zich wenden tot:
Inkomensvervangende tegemoetkoming	 tussen 21 en 65 jaar verminderd verdienvermogen met $\geq 1/3$ 	- Directie-generaal Personen met een Handicap - Gemeente

Behoud werkloosheidsuitkering van 40% van het laatste geplafonneerde loon

blijvende arbeidsongeschiktheid van $\geq 33\%$

samenwonend

- Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA)

Werkloosheidsuitkering wanneer men samenwoont met een persoon met handicap

handicap van de samenwonende: verlies aan zelfredzaamheid ≥ 9 punten

- Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA)

III : FINANCIËEL ONDERSTEUNENDE MAATREGELEN

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
Integratietegemoetkoming	 tussen 21 en 65 jaar verminderde zelfredzaamheid ≥ 7 punten 	<ul style="list-style-type: none"> - Directie-generaal - Personen met een Handicap - Gemeente
Tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden	 ≥ 65 jaar verminderde zelfredzaamheid 	<ul style="list-style-type: none"> - Directie-generaal - Personen met een Handicap - Gemeente
Verhoogde kinderbijslag voor kinderen van een persoon met een handicap	 arbeidsongeschiktheid $\geq 66\%$, integratietegemoetkoming \geq cat. II 	<ul style="list-style-type: none"> - Kinderbijslagkassen

IV : ZIEKTEKOSTENVERLAGENDE MAATREGELEN

De maatregelen waarvan u automatisch geniet als u aan de voorwaarden beantwoordt, zoals de MAF (Maximumfactuur) of het forfait voor chronisch zieken, zijn niet hernomen in deze gids. Uw ziekenfonds zal u deze maatregelen automatisch toekennen vanaf het moment dat u daarop recht heeft.

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
Hulp van derden – aanvullende vergoeding voor personen die een ziekte of invaliditeitsuitkering ontvangen en om gezondheidsredenen aangewezen zijn op hulp van anderen	 - ernstig zorgbehoevend: afhankelijkheid van derden voor 6 activiteiten \geq 11 punten - minstens 3 maanden arbeidsongeschikt < 65 jaar	- Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV) - Ziekenfondsen
Persoonlijk Assistentiebudget (PAB) – gehele of gedeeltelijke tenlasteneming van de kosten van de persoonlijke assistentie en de organisatie daarvan	 	- Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
Verhoogde tegemoetkoming voor geneeskundige verstrekkingen	 gepensioneerden	- Ziekenfondsen
Vlaamse zorgverzekering – tegemoetkoming in de kosten voor niet-medische zorg	 zwaar zorgbehoevend	- Zorgverzekering - Afdeling Vlaamse zorgverzekering Koning Albert II-laan 33-35 1030 Brussel Tel 02/553.46.90 E-mail zorgverzekering@vlaanderen.be www.vlaamsezorgverzekering.be

V : FISCALE VOORDELEN

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
Vermindering onroerende voorheffing (voor eigenaars <u>en</u> huurders)	 ≥ 2 kinderbijslaggerechtigde kinderen	<ul style="list-style-type: none">- <u>Woning in Vlaams Gewest</u> : Agentschap Vlaamse Belastingdienst www.onroerendevoorheffing.be- <u>Woning buiten Vlaams Gewest</u> : FOD Financiën Administratie van de Ondernemings- en de Inkomensfiscaliteit
Vermindering van successierechten	 verminderde zelfredzaamheid ≥ 9 punten of integratietegemoetkoming ≥ cat. II of arbeidsongeschiktheid van ≥ 66% vaststelling handicap < 65 jaar	<ul style="list-style-type: none">- Agentschap Vlaamse Belastingdienst

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
Vermindering van personenbelasting	 verminderde zelfredzaamheid ≥ 9 punten of handicap $\geq 66\%$ verminderd verdienvermogen met een derde vaststelling handicap < 65 jaar	- FOD Financiën – directe belastingen www.fisconet.fgov.be
Dienstencheques – huishoudhulp, strijk, boodschappen, vervoer van personen met beperkte mobiliteit ...	 personen die geen belastingen betalen en dus niet kunnen genieten van belastingvermindering, kunnen dit bedrag bekomen dmv een belastingkrediet (bedrag wordt door de fiscus terugbetaald) mindervaliden mogen 2.000 ipv 750 cheques per jaar gebruiken	- Sodexo Cel Dienstencheques Charles Lemairestraat 1 1160 Brussel Tel 02/547.54.95 E-mail info@sodexo-be.com www.dienstencheques-rva.be - Plaatselijk Werkgelegenheidsagentschap (PWA)

VI : HUISVESTING

In deze rubriek vindt u informatie over de aanpassing van uw woning en over de verhuis naar een woning die beter aangepast is aan uw situatie.

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
Tegemoetkoming in de huurprijs – eenmalige installatiepremie en een maandelijkse huursubsidie voor personen die verhuizen van een onaangepaste naar een aangepaste woning	 Vlaams Gewest	- Agentschap Wonen Vlaanderen
Verminderde registratierechten – verminderd registratierecht bij de aankoop van een sociale of bescheiden woning	 	- FOD Financiën www.fiscus.fgov.be

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
Verbeteringspremie – tussenkomst bij de verbouwing of de verbetering van een woning <i>mag niet gecumuleerd worden met de Vlaamse renovatiepremie</i>		<ul style="list-style-type: none"> - Provinciaal bureau – Bestuur voor huisvesting www.bouwenenwonen.be - Agentschap Wonen Vlaanderen
Vlaamse renovatiepremie voor een algemene renovatie – structurele werkzaamheden die de toestand van de woning grondig verbeteren <i>mag niet gecumuleerd worden met de verbeteringspremie</i>	 Vlaams Gewest ≥ 21 jaar	<ul style="list-style-type: none"> - Provinciaal bureau – Bestuur voor huisvesting www.bouwenenwonen.be - Agentschap Wonen Vlaanderen
Aanpassingspremie voor bejaarden – aanpassing van de woning voor een inwonend bejaard gezinslid	 ≥ 65 jaar 	<ul style="list-style-type: none"> - Provinciaal bureau – Bestuur voor huisvesting www.bouwenenwonen.be - Agentschap Wonen Vlaanderen

Aanpassing van de woning aan de handicap van de persoon met handicap

- Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)
Volledige referentielijst met tarieven beschikbaar op www.vaph.be sectie "hulpmiddelen"

Sociale woning – huren of kopen

meerderjarig

personen met een handicap hebben voorrang indien de beschikbare woning aangepast is aan hun handicap

aantonen van taalkennis

- Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW)
Koloniënstraat 40
1000 Brussel
Tel 02/505.45.45
www.vmsw.be

Vrijstelling van de bijdrage of heffing op de waterverontreiniging

inkomensvervangende tegemoetkoming, integratietegemoetkoming of tegemoetkoming hulp aan bejaarden

- Plaatselijke watermaatschappij (consulteer uw laatste waterfactuur)
- De Vlaamse Milieumaatschappij
Tel 0800/97.113

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
Sociaal tarief voor gas en elektriciteit - vrijstelling van betaling voor het vast recht voor de dagteller - hoeveelheid gratis gas en elektriciteit	 arbeidsongeschikt \geq 65% (oude wetgeving) inkomensvervangende tegemoetkoming, integratietegemoetkoming \geq cat. 2, tegemoetkoming hulp aan bejaarden, tegemoetkoming hulp van derden (oude wetgeving)	<ul style="list-style-type: none"> - FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie – Algemene directie Eenergie - Betrokken gas- of elektriciteitsmaatschappij - Directie-generaal Personen met een Handicap
Sociaal verwarmingsfonds – tussenkomst in de betaling van de stookoliefactuur	 personen met recht op verhoogde verzekeringstegemoetkoming van de ziekte- en invaliditeitsverzekering 	<ul style="list-style-type: none"> - Sociaal Verwarmingsfonds VZW Léon Lepagestraat 4 1000 Brussel Tel 0800/90.929 E-mail info@vf-fc.be www.verwarmingsfonds.be

Forfaitaire vermindering voor verwarming

 mag niet gecumuleerd worden met sociaal tarief gas en elektriciteit of sociaal verwarmingsfonds

- FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie –
Algemene directie Energie

VII: MOBILITEIT

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
<p>Parkeerkaart</p> <p> <i>de parkeerkaart stelt niet automatisch vrij van betalen voor een parkeerplaats</i></p>	<p> - blijvende invaliditeit $\geq 80\%$, verlies aan zelfredzaamheid ≥ 12 punten</p> <p>- vermindering verplaatsingsmogelijkheden ≥ 2 punten</p> <p>- blijvende invaliditeit $> 50\%$ aan de onderste ledematen of volledig verlamd aan de bovenste ledematen of bij amputatie.</p>	<p>- Directie-generaal Personen met een handicap</p> <p>- Overzicht gemeentes waar men gratis kan parkeren: www.handicap.fgov.be</p>
<p>Parkeerplaatsen voor personen met een handicap – voor werk- of woonplaats waar men niet over een eigen parking beschikt</p>	<p> in bezit zijn van een parkeerkaart (zie voorwaarden parkeerkaart)</p>	<p>- Gemeente (dienst Bevolking)</p>

Aanpassing van de wagen en andere hulpmiddelen – tussenkomst in de kosten (andere dan voor een rolstoel) om de wagen aan te passen aan de handicap

- Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)
Refertelijst met hulpmiddelen en tussenkomsten: www.vaph.be

Rijbewijs – uitleveren van rijgeschiktheidsattest, ter beschikking stellen van een aangepaste lesauto, raadgeving aanpassing voertuig, financiële tegemoetkoming, enz.

een verminderde functionele vaardigheid die een invloed heeft op het besturen van een motorvoertuig

- CARA
Haachtsesteenweg 1405
1130 Brussel
Tel 02/244.15.52
E-mail cara@bivv.be
www.bivv.be

Belastingvoordelen voor de auto van een persoon met handicap – vermindert BTW-tarief (6%), vrijstelling van verkeersbelasting en belasting inverkeerstelling

blijvende invaliditeit $\geq 50\%$ aan de onderste ledematen of volledig gebruik van de bovenste ledematen verloren

- FOD Financiën, Sociale Zekerheid

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
Taxicheque – tussenkomst in de prijs van een taxirit	 	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeente (dienst Bevolking)
Minder Mobielen Centrale (MMC) – transportmogelijkheden voor personen met verplaatsingsproblemen	 ≥ 65 jaar	<ul style="list-style-type: none"> - Taxistop Gent M. Hendrikaplein 65 9000 Gent (Sint-Pietersstation) - Taxistop Brussel Theresianenstraat 7a/c 1000 Brussel Tel 070/222.292 www.taxistop.be
Dienst Aangepast Vervoer – vervoer van personen die omwille van een mobiliteitsbeperking geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer	 gehandicapten en minder mobiele personen	<ul style="list-style-type: none"> - VZW Overleg Diensten Aangepast Vervoer - www.odav.be - Gemeente

65+ seniorenbiljet (NMBS) – 5€ voor een heen- en terugreis op dezelfde dag in 2de klasse (buiten spitsuren)

≥ 65 jaar

- Plaatselijk NMBS station
- De Lijn, Dienst Abonnementen

Omnipas 65+ gratis gebruik bussen en trams (De Lijn, MIVB, TEC)

NMBS reductiekaart – 50% reductie op de prijs van enkele biljetten in 2de klasse.

houders van een attest 'verhoogde tegemoetkoming geneeskundige zorgen'

Op vertoon van deze reductiekaart kan men bij De Lijn volgende voordelen bekomen:

- Lijnkaart%
- Omnipass (≥ 25 jaar)

- Plaatselijk NMBS station
- Ziekenfondsen
- Verkooppunten De Lijn of op de bus zelf

DINA-abonnement (De Lijn) – bekomen van een gratis abonnement bij inleveren nummerplaat

- De Lijn, Dienst Inruilen Nummerplaat voor Abonnement
- FOD Mobiliteit & Vervoer, Dienst voor Inschrijving van de Voertuigen (DIV)

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
De Lijn: gratis vervoer voor personen met een handicap	 > 65 jaar ingeschreven bij VAPH, integratietegemoetkoming, inkomensvervangende tegemoetkoming	- De Lijn
De Lijn: Derdebetalersstelsel – volledige of gedeeltelijke tussenkomst in vervoerskosten	 verschillende voordelen voor inwoners van bepaalde gemeentes en steden	- De Lijn
Kaart Kostenloze begeleider (NMBS, De Lijn, MIVB, TEC)	 blijvende invaliditeit of arbeidsongeschiktheid > 80%, verlies aan zelfredzaamheid ≥ 12 punten, blijvende invaliditeit ≥ 50% aan de onderste ledematen of volledig verlamd aan de bovenste ledematen of bij amputatie (voor de Lijn >75%), integratietegemoetkoming ≥ cat III	- NMBS Directie Reizigers

NMBS: voorrangkaart voor het bezetten van een zitplaats

gehandicapte of bejaarde personen die niet rechtstaand kunnen reizen

- NMBS
- Plaatselijk NMBS station

Tussenkost in de kost van een rolstoel, duwwagen, driewieler, tandem, duofiets

- Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV)
- Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)
- Ziekenfondsen

VIII: COMMUNICATIE, VRIJE TIJD EN SOCIALE ACTIVITEITEN

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
Vrijwilligerswerk tijdens arbeidsongeschiktheid – onbezoldigd, maar gemaakte kosten kunnen vergoed worden	 Het is aangewezen om uw adviserend geneesheer te raadplegen vooraleer u als vrijwilliger aan de slag gaat	- Ziekenfondsen
Tussenkost in het lidgeld van een sportclub of fitness abonnement	iedereen die is aangesloten bij een ziekenfonds	- Ziekenfondsen
Sportactiviteiten – initiatie voor sporten, sportdagen voor senioren, enz.		- Bloso – Afdeling Sportpromotie en Inspectie Tel 02/209.45.10 E-mail sportpromotie@bloso.be
Subsidie voor sportinitiatieven voor personen met een handicap – aankoop materiaal, vergoeding lesgevers, aanpassing accommodatie, enz.		- Provinciale Sportdiensten

Sport voor Allen		- Gemeente
Recreatief aangepast sporten – Recreas organiseert regelmatig sport-activiteiten en heeft een uitgebreide clubwerking		- Recreas - Recreatief aangepast sporten vzw - Nationaal Secretariaat Sint-Jansstraat 32-38 1000 Brussel E-mail info@recreas.be www.recreas.be
Vlaamse Liga Gehandicaptensport – overzicht sportclubs met faciliteiten voor personen met een handicap		- VLG vzw - Huis van de Sport Zuiderlaan 13 9000 Gent Tel 09/243.11.70 E-mail info@vlg.be
Vakantie – kortingen op vakantiereizen	iedereen die is aangesloten bij een ziekenfonds	- Ziekenfondsen

Dienst of voordeel	Criteria / voorwaarden	Zich wenden tot:
<p>Vakantie – adressen en tips ivm aangepaste accommodaties voor personen met een handicap</p> <p><i>Ook premiemogelijkheden en richtlijnen voor toegankelijkheidsaanpassingen voor toeristische accommodaties</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> - Infopunt Toegankelijk Reizen Grasmarkt 61 1000 Brussel Tel 070/23.30.50 E-mail info@toegankelijkreizen.be www.toegankelijkreizen.be
<p>Infopunt Toegankelijk Reizen – overzicht van toegankelijke wandel- en fietsmogelijkheden in Vlaanderen en Brussel</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Infopunt Toegankelijk Reizen – Toerisme Vlaanderen www.toegankelijkreizen.be E-mail info@toegankelijkreizen.be
<p>Uit in Vlaanderen – dé infobron voor vrije tijd, bij u om de hoek en in heel Vlaanderen</p>		<ul style="list-style-type: none"> - www.uitinvlaanderen.be

"Steden Anders Bekeken" – een cultuurtoeristisch, kunsteducatief programma op maat van personen met een handicap.

- VFG
St-Jansstraat 32-38
1000 Brussel
Tel 02/515.02.61
E-mail info@vfg.be
www.stedenandersbekeken.be

Sociaal telefoon **of** GSM tarief – vermindering op aansluitingskosten, abonnementsgeld en gesprekskosten

handicap $\geq 66\%$

≥ 18 jaar

- Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT)
Ellipse Building - Gebouw C
Koning Albert II laan 35
1030 Brussel
Tel 02/226.88.88
E-mail stts@ibpt.be
www.ibpt.be
- GSM-operatoren en telefoonmaatschappijen

Kabeltelevisie – korting abonnementsgeld kabeldistributie

handicap $\geq 80\%$, verminderde zelfredzaamheid ≥ 12 punten

- F.O.D. Sociale Zekerheid
- Kabelmaatschappijen (consulteer uw factuur)

NUTTIGE ADRESSEN

Agentschap Vlaamse Belastingdienst

Bauwensplaats 13

9300 Aalst

Vlaamse belastinglijn: 078/15.30.15

www.belastingen.vlaanderen.be

Agentschap Wonen Vlaanderen

Koning Albert II-laan 20 bus 7

1000 Brussel

Tel 02/553.82.98

Fax 02/553.82.55

E-mail wonenvlaanderen@rwo.vlaanderen.be

www.bouwenenwonen.be

De Lijn

Motstraat 20

2800 Mechelen

Tel 015/44.07.11

Fax 015/44.09.98

E-mail marketing.cd@delijn.be

www.delijn.be

Federale Overheidsdiensten (FOD)

FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie

Vooruitgangstraat 50

1210 Brussel

Gratis telefoonnummer: 0800/120.33

Gratis fax nummer: 0800/120.57

E-mail info.eco@economie.fgov.be

www.handicap.fgov.be

FOD Mobiliteit & Vervoer, Dienst voor Inschrijving van de Voertuigen (DIV)

City Atrium

Vooruitgangstraat 56

1210 Brussel

Tel 02/277.30.50

www.mobilit.fgov.be

FOD Financiën

Contactcenter : 02/572.57.57

www.minfin.fgov.be

FOD Sociale Zekerheid

Directie-Generaal Personen met een handicap

Administratief Centrum Kruidtuin

Finance Tower

Kruidtuinlaan 50

1000 Brussel

Contactcenter : 02/507.87.99

Fax 02/509.81.85

E-Mail HandiN@minsoc.fed.be

www.handicap.fgov.be

NMBS (Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen)

Directie Reizigers

Bureau RZ 021 sectie 13/5

Hallepoortlaan 40 - 1060 Brussel

Inlichtingen: 02/528.28.28 of in de stations

www.nmbs.be

Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA)

Keizerslaan 7 - 1000 Brussel

Tel 02/515.41.11

Fax 02/514.11.06

www.rva.be

Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (RIZIV)

Tervurenlaan 211 - 1150 Brussel

Algemene informatievragen: 02/739.71.11

Fax 02/739.72.91

E-mail communication@riziv.fgov.be

Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)

Sterrenkundelaan 30 - 1210 Brussel (Sint-Joost-ten-Node)

Tel 02/225.84.11

Fax 02/225.84.05

E-mail informatie@vaph.be

www.vaph.be

Vlaamse Dienst voor Arbeidsbegeleiding (VDAB)

Keizerslaan 7 - 1000 Brussel

Gratis nummer : 0800/30.700

Fax 02/506.15.90

E-mail info@vdab.be

www.vdab.be

Ziekenfondsen

- Socialistische mutualiteit www.socmut.be of www.fsmb.be
- Christelijke Mutualiteit www.cm.be
- Onafhankelijke ziekenfondsen www.mloz.be
- Liberale Mutualiteit www.mut400.be
- Partena www.partena.be

TIPS BIJ HET ZOEKEN VAN INFORMATIE OP INTERNET

Vaak is het gebruik van websites te verkiezen omdat ze geconsulteerd kunnen worden wanneer het u past, er geen wachttijden zijn en omdat ze alle informatie en bijbehorende formulieren bevatten. Toch is het niet altijd gemakkelijk: u weet dat de website de informatie bevat, maar waar? Hierbij enkele handige tips om snel de gezochte informatie te vinden:

"Sitemap"

- Een sitemap is een bladzijde waarin de inhoud van de website op een overzichtelijke manier (boomstructuur) wordt getoond
- De sitemap staat meestal bovenaan of onderaan op elk scherm. Een andere benaming is site overzicht, soms wordt dit icoontje ook gebruikt
- Wanneer men de gezochte informatie vindt, volstaat het erop te klikken om direct op de juiste pagina terecht te komen

Zoekfunctie:

- De meeste websites geven de mogelijkheid om de informatie via zoektermen op te zoeken
- Vul uw zoekterm in het daarvoor bestemde kadertje (meestal aangeduid met "zoeken" of "search") en klik op GO of enter
- De pagina's of documenten waar deze zoekterm in voorkomt, worden getoond. Het volstaat erop te klikken om direct op de juiste pagina terecht te komen

Deze brochure werd ontwikkeld door Roche

in samenwerking met

Verantwoordelijke uitgever : Dr Chr. Lenaerts - Br 8834 - 9/2009